

Dagthema: Buiten de lijntjes kleuren

Overweging 7 oktober – Marc van de Giessen

“... Had Jezus het over het huwelijk zoals wij het vandaag kennen, of gebruikte hij het huwelijk overdrachtelijk om iets anders te vertellen? Op zoek naar verborgen betekenissen van oude teksten zou het verhaal best figuurlijke betekenis kunnen hebben, namelijk over de onverbreekbare trouw van God naar de mensen ...”

Eerste lezing: Zandkorrels

Tweede lezing volgens Marcus 10:1-12

Openingsgebed

God van ons en in ons.
Wij zijn hier bij elkaar als geschapen naar uw beeld.
In ons dagelijks bestaan leven wij in de verleiding van goed en kwaad.
Geef ons vanmorgen de helderheid om scherp te zien,
te horen en te voelen,
wat u voor ons kunt betekenen.
Amen.

Welkom *Anneke Meiners / Mariëtte Harinck*

Dit huis is een huis waar
de deur openstaat,
waar zoekers en zieners,
genood of gekomen,
hun harten verwarmen,
van toekomst gaan dromen,
waarin wat hen drijft
tot herkenning gaat komen,
de vonk van de Geest
in hun binnenste slaat.

Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggers bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen,
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand, zich inperken laat.

Welkom en inleiding

Lied

Huub Oosterhuis / Luc Löwenthal

Gij die een en eeuwig zijt,
ver weg, onbeeldbaar God.

Maar in Uw woord dichtbij, doe ons verstaan.

Keer ons om naar U toe,
keer ons om naar elkaar (3x)

Eerste lezing - Zandkorrels

Eens was er een jonge vrouw. Op de vooravond van haar huwelijk stond zij bij haar moeder en zij keken samen naar de zon die over het strand onderging bij volle zee.

Toen vroeg zij haar moeder: "mijn vader houdt van je, wat moet ik doen opdat mijn man mij steeds meer zal beminnen?"

De moeder zweeg, bukte zich en vulde elke hand met zand.

Ze knelde de vingers in één hand steeds sterker om het zand. Het zand glipte tussen haar vingers weg. Hoe krampachtiger ze haar hand balde, hoe sneller het zand er uit gleed. Toen zij haar hand opende kleefden er nog slechts enkele vochtig korrels aan haar handpalm. Haar andere hand had de moeder open gehouden als een kleine schaal. Daar bleven de zandkorrels liggen. Zij schitterden steeds heerlijker in het licht van de late avondzon.

Ze zei: "het grote geheim van de liefde aan de ander ligt in het open geven van jezelf aan de ander, niet het willen hebben van de ander. Want alles wat wij in vrijheid met open handen tegemoet treden, zal met ons zijn... de kunst van het vrijlatend geven is de kracht die de ander ons doet liefhebben..."

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
In mijn letters staat geschreven
dat alleen de geest doet leven.
Licht en adem is de geest.
Daarom ben ik neergeschreven:
dat je zonder angst zult leven
wat je leest.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
Wou je leven met zovelen,
hier op aarde, moet je delen:
licht en adem, geld en goed.
Wie maar leeft om meer te krijgen
die zal sterven aan zijn eigen
overvloed.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
Mozes heeft de weg gewezen,
hoor de woorden der profeten:
licht en adem zal er zijn.
Als je mens wordt zoals Jezus.
Liefde als een mens aanwezig,
wijn van liefde, brood des levens, zoals hij.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.-
Niemand weet hoe jij moet leven,
nergens staat het opgeschreven,
liefde tegen liefdespijn,
vriendschap tegen duizend vrezen,
zoet dat bitter kan genezen,
mens voor mensen, recht en vrede,
licht en adem, heel veel leven,
mag je zijn.

Vrouw, waar is je broer?
mens, waar is je zusje?
't Meeste van een mensenleven
wordt het minste opgeschreven:
hoe zij trouw zijn aan elkaar.
Lijden, sterven, liefde leren,
zouden wij dat ook proberen,
werd het waar.

Tweede lezing volgens Marcus 10:1-12

Hij vertrok uit Kafarnaüm, naar Judea en het gebied aan de overkant van de Jordaan, en de mensen verzamelden zich weer in groten getale om hem heen; hij onderwees hen zoals hij gewoon was te doen. Er kwamen ook farizeeën op hem af. Ze vroegen hem of een man zijn vrouw mag verstoten. Zo wilden ze hem op de proef stellen.

Hij vroeg hun: 'Hoe luidt het voorschrift van Mozes?' Ze zeiden: 'Mozes heeft de man toegestaan een scheidingsbrief te schrijven en haar te verstoten.'

Jezus zei tegen hen: 'Hij heeft dat voor u opgeschreven omdat u zo harteloos en koppig bent. Maar al bij het begin van de schepping heeft God de mens mannelijk en vrouwelijk gemaakt; daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, en die twee zullen één worden, ze zijn dan niet langer twee, maar één. Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden.'

In huis stelden de leerlingen hem hier weer vragen over. Hij zei tegen hen: 'Wie zijn vrouw verstoot en met een ander trouwt, pleegt overspel; en als zij haar man verstoot en met een ander trouwt, pleegt zij overspel.'

Overweging

Kwetsbaar Zoeken

'Wat je als historicus niet moet doen, is terug-projecteren vanuit je eigen tijd. Augustinus heeft bij ons geen mijter.' Dit zei Paul van Geest in een interview in het Nederlands dagblad van vorige maand over de Europese kerkgeschiedenis. We worden gewaarschuwd om niet met de ogen van nu de geschiedenis te beoordelen. Niet omdat we geen moreel oordeel mogen vellen, maar als je de context uit het oog verliest dan kom je tot een verkeerd oordeel.

De wereld verandert. Inzichten veranderen. We voegen er iets aan toe en halen er iets van af. Het is de taak van een geloofstraditie om telkens zichzelf uit te vinden. De Duif is in navolging van het tweede Vaticaans Concilie de uitdaging aangegaan. De theoloog Karl Rahner riep op om een theologie te zoeken die begint bij onze menselijke ervaring. Niet vanuit dogma's en geloofswaarheid verkondigen, maar vanuit een kwetsbaar zoeken naar woorden en beelden, samen met iedereen die het verlangen deelt om het Masterplan van Jezus, het Koninkrijk Gods, tot waarheid te maken.

De RKK realiseerde zich dat deze theologie haar machtige positie zou ondermijnen en probeerde het krampachtig te herstellen. Binnen de kaders blijven, binnen de regeltjes kleuren. In tegenstelling tot De Duif, die is gaan zoeken, met iedereen die maar mee wilde doen. Dat is een spannend proces. Zo ontdekken we verborgen betekenissen. We kleuren hier wat af, bij voorkeur buiten de lijntjes. Want daar gebeurt het.

Bijbelverhaal

Het Oecumenisch leesrooster van deze zondag geeft volgens de Willibrordvertaling een stuk over de onverbreikbaarheid van het huwelijk. Het verhaal waar Jezus op de proef wordt gesteld door de Farizeeërs. Ze vroegen hem of een man zijn vrouw mag verstoten.

De verleiding is natuurlijk om deze controversiële Bijbelverhalen over te slaan op zondag. Dit komt ons niet uit. Eenmaal getrouwd mag je niet scheiden. Beloofd is beloofd. In Nederland, in de Duif in het bijzonder, kunnen we nu eenmaal slecht tegen algemene normen. Maar daar waar het wringt, daar gebeurt het...

Maar dat is de uitdaging van zo'n tekst. Op de liturgieavond hebben we interessante gesprekken gehad over echtscheiding en huwelijk. De parabel van de zandkorrels stond ons meer aan. Het ideaalbeeld van het huwelijk mocht geen algemene norm worden. Want het huwelijk kan inderdaad een prachtige relatievorm zijn. Het beste bij elkaar naar boven halen. Het verbond tussen mensen dat families samenbrengt. We kennen genoeg koppels die zo vergroeid zijn dat ze één zijn. Het huwelijk kan tegelijkertijd de plek zijn waar je klem zit, je eenzaam en onbegrepen voelt. Waar, als de liefde verdwenen is, het slechtste naar boven komt. En dan?

Echtscheidingsbrief

Jezus schetst een ideaalplaatje van het huwelijk; een levenslange hartsverbondenheid. Dan past het niet om het huwelijk op te zeggen. Volgens de Joodse regels moest een man een echtscheidingsbrief schrijven. Hierin stond de reden van de echtscheiding. De brief werd meegegeven aan de "verstoten" vrouw om in schande of eervol een nieuw leven te beginnen. Jezus zet zich af tegen het echtscheidingsdocument omdat dit hardleersheid toont.

Verborgen betekenis

Er is een verborgen betekenis van dit verhaal, een overdrachtelijke betekenis. Als Jezus over trouw en scheiding spreekt, bedoelt hij dit niet letterlijk, maar allegorisch. Het verhaal over de onverbreekbaarheid van het huwelijk verwijst naar Gods onverbreekbare verbond met de mensen.

Als je zoekt in de bijbel op scheidingsbrief, dan vind je in zowel Jesaja (50:1) als in Jeremia (3:8) geschreven dat Israël de vrouw van God is. Zij is haar man, God, ontrouw geweest. Om haar overtreding heeft God haar met een (figuurlijke) scheidingsbrief weggestuurd. We kennen de Bijbelse verhalen over ontrouw van het volk Israël en dat God keer op keer opnieuw begint met zijn volk. Telkens toont God weer zijn trouw.

Er zijn dus Bijbelgeleerden die zeggen dat Jezus hier zegt: al vanaf de schepping heeft God het bedacht. Als mannelijk en vrouwelijk heeft hij hen geschapen. God zegt zijn trouw naar zijn mensen niet op.

Buiten de lijntjes kleuren

'Wat je als historicus niet moet doen, is terugprojecteren vanuit je eigen tijd. Augustinus heeft bij ons geen mijter.' Dit zei Paul van Geest. Jammer genoeg zijn we niet in de Duif, dan had ik de afbeeldingen van Willibrordus kunnen laten zien. De 7e -eeuwse heilige heeft een mijter op. In het raam en de beelden. Terwijl de Romeinse liturgische kleding toch echt pas 500 jaar later werd geïntroduceerd. De bijbelvertalers hebben het kopje onverbreekbaarheid van het huwelijk boven de tekst geplaatst. We hebben nu eenmaal de neiging om met de kennis van nu naar het verleden te kijken.

Had Jezus het over het huwelijk zoals wij het vandaag kennen of gebruikte hij het huwelijk overdrachtelijk om iets anders te vertellen? Op zoek naar verborgen betekenissen van oude teksten, zou het verhaal best figuurlijke betekenis kunnen hebben, namelijk over de onverbreekbare trouw van God naar de mensen. Hij geeft ons niet op.

Dat is nu zo leuk met ons gezamenlijk zoeken naar betekenis. Kleuren buiten de lijntjes is een heilig spel. Daar gebeurt het... Ik wens ons toe dat we dat nog lang blijven doen. Moge het zo zijn.

Uitnodiging - Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God,
de God die de wereld tot leven roept
en die vraagt om ons antwoord.

Ik geloof in Jezus, in wie ik de mens herken
zoals God ons heeft bedoeld.

Ik geloof in een gemeenschap die,
toegerust met de kracht van de geest,
vrijheid geeft aan mensen.

En ik weet zeker, dat God dichtbij is
en dat zij naar ons glimlacht.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Huib Oosterhuis / Tom Löwenthal

Deze bijeenkomst zij ons tot zegen

Dit komen tezamen van mensen, gezichten en zielen
van hier en overal, aarde en hemel,
deze seconde der uren, der eeuwen,
zij ons tot zegen.

Moge de donkere nacht onze dagen behoeden,
deze nieuwe dag ons zuiveren, sterken,
dat onze boeien geslaakt,
onze honger gestild,
dat niet de dood op ons valt.
Moge het licht van de morgen
over ons opgaan, nieuw alle dagen.

Moge de kracht in ons varen
van Jezus uw dienstknecht uw kind.
Dat ons voor ogen staat hij door u geroepen,
bestemd en bezielde om in ons midden,
eens en voorgoed,
te zijn uw woord uw voorbeeldmens,
aldoende liefde, recht –
brood uit de hemel, water uit de rots,
wijnstok wereldwijd vertakt –

Dat waar wij gaan zijn geest ons overschaduwt,
liefde sterker dan de dood.

Die mens gedenken wij
als een van ons, als een met u.
Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop
dat hij leven zal in ons
uit kracht van u.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood en liefde is genoeg voor allen.
Kom bevrijden wees genadig,
ere zij u in den hoge,
diep in ons midden,
vrede op aarde,
kome wat komt.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Bespreken van de tekeningen

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Onze Vader verborgen,
uw naam worde zichtbaar in ons.
Uw koninkrijk kome op aarde,
Uw wil geschiede.
Een wereld, met bomen tot in de hemel,
waar water, schoonheid en brood,
gerechtigheid is en genade
waar vrede niet hoeft bevochten,
waar troost en vergeving is
en mensen spreken als mensen,
waar kinderen helder en jong zijn,
dieren niet worden gepijnigd,
nooit één mens meer gemarteld,
niet één mens meer geknecht.

Doof de hel in ons hoofd,
leg uw woord op ons hart,
breek het ijzer met handen,
breek de macht van het kwaad.

Van U is de toekomst kome wat komt.

Activiteiten en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Voordat ik bomen zag,
de hazelaar in bloei, in kou,
de steeneik, de kastanje,
zag ik jou. (2x)

Mijn zusje, mijn geliefde,
mijn verre vriend mijn hart is aan.
Mijn naastetje, wat heb ik jou,
wat heb jij mij gedaan?

Voordat de zee mij riep,
haar spiegel, tij en tegentij,
de poolster, de windstilte,
riep jij mij.

Ik kocht een fluit, ik floot
een sluier om je heen van vuur,
een lichaam meer,
tegen de lange duur.

Als ik ooit komen zou
waar bronnen zijn, bauxiet,
een paar gewiekster woorden dan dit:
ben jij daar?

Mijn zusje, mijn geliefde,
mijn verre vriend mijn hart is aan.
Mijn naastetje, wat heb ik jou,
wat heb jij mij gedaan?

Voordat ik bomen zag,
de hazelaar in bloei, in kou,
de steeneik, de kastanje,
zag ik jou.

Zegenbede

